

Wet toekomst pensioenen: wat speelt er zoal?

29-01-2024 | Door Bernd Heijnen en
Kees van Oostwaard werkzaam bij
Fiscale Zaken Athora

De Wet toekomst pensioenen is nu ruim een half jaar van kracht. Terwijl veel partijen druk zijn met de implementatie van deze wetgeving, wordt van diverse kanten getracht de wetgeving aangepast te krijgen. In dit artikel bespreken we een aantal onderwerpen dat nu actueel is (zonder daarbij de indruk te willen wekken hierbij volledig te zijn).

Adviezen landsadvocaat niet openbaar

In een uitgebreide brief van 12 januari 2024 beantwoordt demissionair minister Schouten voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen dertig vragen van het Kamerlid Joseph.¹ Een deel van de vragen ziet op de adviezen van de landsadvocaat uit 2011 en voorafgaand aan de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Deze zijn niet openbaar gemaakt en minister Schouten is niet van plan dat alsnog te doen. Dat blijkt al direct uit het antwoord op de eerste vraag. Het gaat daarbij specifiek om de kwestie van collectief invaren.

We kunnen ons de terughoudendheid van de minister over het openbaar maken van de adviezen van de landsadvocaat wel enigszins voorstellen. Die adviezen zullen direct de eventuele zwakheden in de keuze voor invaren blootleggen. Ook is het wetgevingstraject intensief geweest (en zal de minister het idee hebben dat het nu eindelijk klaar is).

Tegelijkertijd zullen belanghebbenden - en dat zijn er veel - het gevoel hebben dat er dus wel iets is af te dingen op het model van (verplicht) invaren en dat het dus de moeite loont om te gaan procederen.

Dat betekent wel dat er lange tijd onzekerheid blijft bestaan over de vraag of invaren zonder dat de deelnemer daarbij een (individuele) keuze heeft, geoorloofd is. Dat wekt bij velen vermoedelijk geen vertrouwen in het nieuwe pensioensysteem.

¹ Brief minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen, 12 januari 2024, kenmerk 2023Z1019

Minister Schouten wil plannen NSC over andere vorm van invoering niet uitvoeren

Tijdens het debat op 17 januari 2024 diende het Kamerlid Joseph een motie² in waarin zij vraagt om opties voor ingroeivarianten (in plaats van invaren) in kaart te brengen en de Kamer daarover te informeren. Minister Schouten vindt de motie onverstandig en ontraadt *“deze motie dan ook echt met klem”*. De minister gaat nog een stapje verder en zegt: *“Mocht deze motie aangenomen worden - dat weten we pas volgende week - dan zal ik die niet uitvoeren, vanuit het grote belang. Die duidelijkheid wil ik alvast geven.”*³

Stevige woorden, maar niet onbegrijpelijk na een dergelijk wetgevingstraject.

² Kamerstukken 32 043, nr. 631 (later vervangen door nr. 634)

³ Tweede Kamer, 30e vergadering, 17 januari 2024, ongecorrigeerd verslag

Kort gezegd gaat bij invaren al het reeds opgebouwde pensioenkapitaal ineens over naar het nieuwe stelsel. Bij ingroeien vindt de overgang op een meer geleidelijke wijze plaats. In dat geval blijven de bestaande pensioenrechten dan vallen onder het oude systeem en alleen de nieuwe premies volgen dan de regels van het nieuwe stelsel.

De hiervoor genoemde motie is bij de stemming op 23 januari aangehouden.

Een motie van hetzelfde Kamerlid over het laten maken van een analyse van de juridische risico's en de aansprakelijkheid bij invaren, haalde een Kamermeerderheid.

Premievrije voortzetting arbeidsongeschiktheidspensioen verzekeraars

In een eerder stadium heeft minister Schouten toegezegd zich te zullen inspannen om het in de wet vastgelegde overgangsrecht te verruimen.⁴ In een eerdere bijdrage in *Financieel Actief* schreven we daarover:

“De Wet toekomst pensioenen (WTP) voorziet in overgangsrecht voor premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid/ invaliditeit (pva/pvi). In bepaalde situaties mag premievrije voortzetting onder het karakter van de oude regeling zonder aanpassing gecontinueerd worden. Dat is mogelijk als:

- *zowel de eerste ziektedag als ook het doorlopen van de wachttijd (veelal 104 weken) onder het oude pensioenstelsel heeft plaatsgevonden; of*
- *de deelnemer ziek uit dienst is getreden onder het oude pensioenstelsel en de wachttijd wordt doorlopen na de uitdiensttreding.*

Probleem is dat deelnemers die in dienst zijn bij de werkgever en die op het moment van overgang naar het nieuwe stelsel ziek zijn maar nog niet de wachttijd hebben doorlopen, niet onder deze definities van het overgangsrecht vallen.”⁵

De minister geeft in haar nieuwe planningsbrief⁶ aan dat zij momenteel onderzoekt op welke wijze het overgangsrecht verruimd kan worden. Samen met de sector, de Belastingdienst en het ministerie van Financiën onderzoekt zij de mogelijke passende maatregelen. Onze zorg dat de fiscaliteit uit het oog zou worden verloren, lijkt hiermee te zijn weggenomen.

Volledigheidshalve merkt de minister nog op *“dat het (verruimde) overgangsrecht*

geen verplichting zal zijn maar een bevoegdheid zal geven om tussen werkgever, werknemer en verzekeraar afspraken te maken over de premievrije voortzetting vanwege arbeidsongeschiktheid bij wisseling van uitvoerder.”

We hopen dat de minister dit snel kan bewerkstelligen. De urgentie is haar duidelijk, zo blijkt uit de brief.

Opschuiven Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding naar einde transitieperiode

Vanwege de samenhang met de Wtp is besloten om de ingangsdatum van het Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding (Wps) naar het einde van de transitieperiode van de Wtp te verplaatsen. Om deze periode te overbruggen worden er tijdelijke maatregelen genomen waardoor verdeling van pensioen bij scheiding al in zekere mate kan plaatsvinden zoals het wetsvoorstel dat heeft beoogd. Vanwege de invoering van de Wtp zullen omvangrijke en noodzakelijke wijzigingen moeten worden aangebracht aan het wetsvoorstel. Daarom is besloten om een nota van wijziging aankomende zomer te publiceren voor internet-consultatie.

Het Wps gaat de huidige Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (Vps) uiteindelijk vervangen. Nieuw is onder andere de standaard pensioenconversie waarbij iedere ex-partner een eigen aanspraak op het ouderdomspensioen krijgt. Daarmee is de ex-partner niet langer afhankelijk van de beslissing om het ouderdomspensioen uit te stellen door - of van het in leven zijn van - de verdelingsplichtige partner. Daarnaast hebben beide ex-partners recht op de helft van het nabestaandenpensioen.

Zware beroepen en regeling voor vervroegd uittreden

Richting de Tweede Kamer heeft demissionair minister Schouten gereageerd op de brief die verschillende werknemersorganisaties hebben gestuurd waarin de problemen rondom het langdurig werken voor zware beroepen en de noodzaak om eerder te stoppen wordt behandeld⁷.

⁴ Kamerstukken 32 043, nr. 624 (brief van 9 november 2023), onderdeel 7

⁵ [Wet toekomst pensioenen en meer](#), *Financieel Actief*, 22 november 2023

⁶ Kamerstukken 36 067, nr. 196, 15 januari 2024

⁷ Brief minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen, 12 januari 2024, kenmerk 2023Z0262

Sociale partners van zowel de kant van werkgevers als werknemers zijn de afgelopen periode in gesprek geweest via de Stichting van de Arbeid over het vraagstuk welke mogelijke aanvullende maatregelen ná 2025 nodig zijn voor zware beroepen om vroeger te stoppen met werken of langdurig gezonder te werken. Echter, die gesprekken zijn op niets uit gelopen.

Naast een reactie per brief aan de Tweede Kamer heeft de minister hierover een aantal Kamervragen beantwoord. De vragen en antwoorden gaan onder andere over het stuklopen en het vervolg van de onderhandelingen en de rol die het kabinet hierin kan spelen. Ook worden een vraag gesteld over hoe een vervolgregeling ná 2025 vorm moet gaan krijgen. Voor beide vragen geldt dat de minister de uitkomsten voor een groot deel laat afhangen van de hopelijk dan hervatte onderhandelingen tussen de sociale partners.

In het verlengde van de Kamervragen benadrukt de minister in haar reactie per brief dat ze al heeft laten weten hoe een verkenning van mogelijke oplossingsmaatregelen eruit zal komen te zien, waarbij ze benadrukt dat een brede blik nodig is op het vraagstuk om een zo breed mogelijk aanbod van oplossingen te kunnen vinden. Het kabinet en sociale partners zullen hierover binnenkort in gesprek gaan waarbij de minister aangeeft het kabinet in het voorjaar van dit jaar te informeren over de voortgang. Tot en met 2025 zullen de huidige overgangsmatregelen voor de RVU (Regeling Vervroegd Uittreden) uitkomst moeten blijven bieden.

Tussen de regels door valt te lezen wat de inzet van de werkgevers- en werknemersorganisaties is geweest en wat het doel van het kabinet is. Eerder stoppen met werken heeft duidelijk de voorkeur voor werknemers met zware beroepen en de achterban, terwijl werkgeversorganisaties en in mindere mate het kabinet niet zo maar vast wil zitten aan een RVU. Men zou graag zien dat deze werknemers langduriger (met aangepast werk) kunnen worden ingezet. De brede blik die wordt genoemd is synoniem voor de inzet van het kabinet om niet aan dure vervroegde uittredmaatregelen vast te willen zitten.

Slotopmerking

Niet geheel onverwacht zorgt de uitslag van de verkiezingen van november 2023 voor opnieuw kritische vragen over de Wtp. Grote verschil is dat er nu een Kamermeerderheid is die de Wtp niet (volledig) omarmd. Maar ook los van het sentiment rondom de Wtp zijn er nog voldoende 'losse eindjes' die om een oplossing vragen.

FA